

Запорізький навчально-виховний комплекс «Барвінок»

Дошкільний підрозділ

Формування естетичного ставлення дітей до природи

Підготувала:

вихователь Жук В.А.

травень, 2016

Рівень готовності дошкільнят до екологічної освіти і виховання у школі визначається саме системою виховання і навчання дитини у дитячому садку, тобто в період дошкільного дитинства. Метою виховання естетичного ставлення до природи є формування системи наукових знань, поглядів, переконань, які закладають основи відповідального та дійового ставлення особистості до навколишнього середовища. У зв'язку з цим зміст освітньої роботи вихователя полягає у розкритті багатогранної цінності природи: естетичної, гігієнічної, рекреаційної, практичної.

Мета виховання естетичного ставлення до природи досягається в міру вирішення в єдності наступних завдань:

- **Освітніх** - формування системи знань про екологічні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення;
- **Виховних** - формування мотивів, потреб і звичок екологічно доцільного поведінки і діяльності, здорового способу життя;
- **Розвивальних** - розвиток системи інтелектуальних і практичних умінь з вивчення, оцінки стану і поліпшення навколишнього середовища своєї місцевості; розвиток прагнення до активної діяльності з охорони навколишнього середовища: інтелектуального (здатності до аналізу екологічних ситуацій), емоційного (відношення до природи як до універсальної цінності), морального (волі і наполегливості, відповідальності).

При формуванні у дошкільників естетичного ставлення до природи педагог повинен використовувати найрізноманітніші методи: спостереження (епізодичні, короткотривалі, довготривалі); демонстрація картин, ілюстрацій, фотографій; дослідницько-пошукова робота; праця в природі; ігри (дидактичні, ігри-медитації, ігри-подорожі, ігри-драматизації); емпатія; бесіда (вступна, супроводжуюча та заключна); словесно-логічні завдання; проблемні ситуації тощо.

Цікавими формами роботи для дошкільників можуть бути:

- заняття-вистави, акторами в яких виступають діти;
- прогулянки; екскурсії (в природу, в музей, на поле, в ліс, на ферму);
- робота дитячих організацій, гуртків, студій «Зелена аптека», «Природа і фантазія», «Голубий патруль», «Зелений патруль», «Юні друзі природи»;
- перегляд кіно-діафільмів, діапозитивів на природничу тематику;
- збирання лікарських рослин, приготування квіткових чаїв та фітококтелів;
- комп'ютерні ігри та використання спеціальних комп'ютерних програм екологічного спрямування;
- створення навчальних екологічних стежин, які можуть розпочинатися з групової кімнати і закінчуватися далеко в парку, в лісі, в полі;

- організація експериментальної роботи на городах, на клумбах, проведення елементарних дослідів з рослинами та тваринами;
- вивчення казок, легенд, загадок, народних прикмет, обрядів та свят;
- використання художньої літератури.

Звичайно, екологічна освіта та виховання у дошкільників естетичного ставлення до природи повинні здійснюватись постійно та систематично. Вона не обов'язково має бути «заангажована» в якусь форму роботи, якість заняття. Водночас, всі ці методи здійснюватимуть мінімальний вплив на формування естетичного ставлення дитини до навколишнього, якщо не забезпечити дитину інноваційним, побудованим на найвищих суспільних цінностях, етичних та естетичних орієнтирах, навколишнім середовищем. Саме сконструйоване у дошкільному закладі естетико-виховне середовище задовольнятиме дитячу допитливість, активність, розвиватиме уяву, фантазію, забезпечуватиме можливість для ефективного особистісного саморозвитку дошкільника.

Важливу роль у процесі формування у дітей естетичного ставлення до природи відіграє сім'я, яка є тим ланцюжком, який з'єднує здобуті дитиною у дошкільному закладі початкові уявлення про світ природи з її практичним досвідом у повсякденному житті, розширює, поглиблює педагогічний вплив на особистість дошкільника. Від батьків залежить ставлення дитини до природи: навчити її любити і розуміти, бачити її красу, берегти її багатства. Для цього є дуже багато засобів: прогулянки з дітьми, туристичні вилазки і походи, спільна з дітьми робота на городі, у полі, у саду, робота по догляду за домашніми тваринами і птахами, домашнє квітництво, підготовка до прильоту птахів, озеленення дворів тощо. Ефективними формами роботи з батьками є бесіди за «круглим столом», проблемні семінари. Останнім часом набули поширення екологічні сімейні уроки.

Основи екологічного виховання та формування естетичного ставлення до природи особливо висвітлюються у процесі трудової діяльності. Тут якоюсь мірою можна стверджувати, що праця дошкільника стає екологічно спрямованою (екологізованою), тобто має екологічну сутність. І сутність ця виявляється не лише у майстерності педагога, його винахідливості, вмінні запроваджувати нові форми подачі дітям необхідного матеріалу зі світу природи, а й у творчому осмисленні трудових завдань, реалізації творчої уяви дітей на практиці у конкретні результати.

Щоб виховати дошкільника екологічно грамотним, педагог повинен мати перед собою чіткі завдання і, враховуючи вік малюка, виконувати їх, зокрема:

- стимулювати допитливість та інтерес до пізнання природи описами її об'єктів та явищ (у народній творчості - народні прислів'я, загадки, приказки, прикмети, вірші, легенди, повір'я, пісні, авторські твори та ін.);

- активізувати знання і практичний досвід дітей у різних видах діяльності (гра, праця, науково-дослідна діяльність, навчання);
- показати дошкільнятам живі барометри природи - пристосування рослин і тварин до змін у неживій природі тощо;
- познайомити дітей з перлинами народної мудрості про дбайливе ставлення людей до природи.

Педагогічний тренінг

«Екологічне виховання дітей дошкільного віку»

Мета. Розвивати мовлення, уяву, вміння працювати в команді. Закріплювати знання вихователів про завдання, форми, методи та прийоми роботи з дітьми з екологічного виховання.

Обладнання: анкети знайомства, аркуші паперу, фломастери, стікери, картки із завданнями, кольоровий папір, ножиці, клей, старі журнали.

Хід тренінгу

1. Прийняття правил групи.

- Для того, щоб робота нашої групи була активною і ефективною пропоную дотримуватись таких правил:

1. Кожна думка має право на існування.
2. Активність всіх членів групи.
3. Дотримання регламенту.
4. Критикувати висловлювання, а не людину.
5. Доброзичливе відношення всіх учасників.

- Якщо ви не заперечуєте, то ми приймаємо ці правила і намагатимемось їх дотримуватись. Якщо у когось є бажання щось додати, прошу.

2. Знайомство

Учасники тренінгу заповнюють анкети знайомства, сідають півколом.

Ведуча пропонує кожному уявити себе квіткою, розповісти, якого вона кольору, де росте, що є навколо. Кожний учасник малює квітку, з якою він себе асоціює, а потім пояснює, наприклад: "Сьогодні я привітна й ніжна, як ромашка, тому що.....".

Мова квітів:

- айстра — сум;
- волошка — простота, ніжність;
- вереск — самотність;
- гвоздика — мужність, стійкість, солідарність, повага;
- дзвоник польовий — вдячність;
- льон — символ дівочої вроди;
- конвалія — приховане кохання, таємничість;
- мак — краса, молодість, мудрість, доброзичливість;
- мальва — краса, холодність, педантичність;
- нарцис — гордість, самозакоханість;
- первоцвіт — розчарування в почуттях, кохання, що минає;
- півонія — довголіття, здоров'я;
- підсніжних — чистота, вірність;
- троянда — чуттєвість, кохання, здоров'я;
- ромашка — кохання, мир, ніжність;
- фіалка — сором'язливість, скромність, довірливість, вірність у коханні;
- лілія — чистота, невинність, справедливість;

- іриси — багатогранність, інтерес до життя;
- орхідея — свобода, самостійність, упевненість у собі;
- хризантема — розсудливість, справедливість, критичність;
- лотос — вразливість, чутливість, емоційність;
- гербера — бажання привернути до себе увагу, демонстративність, упевненість.

Мова кольорів:

- ◆ червоний — енергія, активність; символізує життя, свободу, урочистість;
- ◆ білий — нейтральний; символізує невинність, чистоту;
- ◆ блакитний — холодний, пасивний; символізує довіру, безкінечність, сум;
- ◆ жовтий — теплий, веселий; символізує світло, життя, радість, повагу до старості;
- ◆ зелений — спокійний; символізує мир, спокій, надію;
- ◆ синій — спокійний, сентиментальний, серйозний; символізує довіру, безкінечність, сум;
- ◆ жовтогарячий, помаранчевий — зрілість, прагнення до мети;
- ◆ рожевий — ніжність, мрійливість, спокій;
 - ◆ фіолетовий — мудрість, урівноваженість.

3. Вправа «Мозаїка»

Мета: ознайомити всіх учасників тренінгу з сучасними підходами до екологічної освіти дошкільників.

Екологічна освіта — це ще й екологія особистості, свідомості, душі, культури. Екологічна культура дітей дошкільного віку є основою знань про морально-етичні норми і правила, що робить її основним регулятором поведінки.

Основний зміст екологічної освіти дошкільників полягає у формуванні мотиваційних основ екологічної свідомості дитини. Екологічні знання мають стати засобами, які використовуються для практичної діяльності та відповідно її мотивують.

Головними завданнями екологічної освіти дошкільників є:

- розвиток естетичного відчуття світу природи;
- суб'єктивізація відносин зі світом природи;
- засвоєння дітьми елементів екологічної культури (історія, державність, народна медицина рідного краю тощо);
- формування постійної потреби зміцнювати власне здоров'я;
- засвоєння дітьми перлин народної мудрості про дбайливе ставлення до довкілля;
- виховання справжньої любові до природи, бажання піклуватися про рослини і тварин, негативного ставлення до їх знищення;
- стимулювання допитливості та зацікавленості у пізнанні природи;
- формування навичок культурної поведінки у довкіллі.

Основними завданнями в роботі з дітьми є виховання у них:

- розуміння самоцінності природи (природа може існувати без людини, а людина без природного середовища — не може);

- усвідомлення себе як частини природи;
- розуміння того, що у природі все взаємопов'язане;
- емоційно-позитивного ставлення до навколишнього світу;
- розуміння неповторної краси природи в усі пори року;
- активної життєвої позиції, любові та бережливого ставлення до природи і всього живого в ній;
- усвідомлення того, що стан здоров'я людини залежить від якості довкілля;
- усвідомлення необхідності знати правила поведінки у природі і дотримуватися їх.

4. Робота в мікрогрупах

Учасникам пропонується скласти перелік форм роботи з дітьми дошкільного віку що допомагають прищепити їм любов до природи. (одному, вдвох, підгрупою, групою). Прописати його та озвучити.

Ефективні форми роботи з дітьми

- спостереження за природою під час прогулянок до лісу, парку, скверу, річки, озера, ставка, джерела;
- залучення дітей до посильної праці в природі та природоохоронної діяльності, до участі в народних іграх, відгадуванні загадок, до перевірки народного прогностика;
- дослідницька діяльність;
- виготовлення виробів із природних матеріалів, композицій із рослин;
- читання та обговорення казок, художніх творів про природу;
- відвідування художніх музеїв, виставок, книжкових магазинів, ботанічних садів, зоопарків.

5. Інформаційне повідомлення

«Створення еколого-розвивального середовища у дошкільному навчальному закладі»

Ведучий розкриває учасникам суть даної проблеми , ставить запитання та пропонує з'ясувати суть поняття «середовище» та «розвивальне середовище»

Середовище – це оточення , сукупність природних, предметних та соціальних умов , у яких малюк зростає, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями.

Розвивальне середовище – це насамперед те, яке не гальмує природних життєвих проявів дитини, а сприяє їх реалізації , становленню , вдосконаленню

Впровадження Базової програми потребує від педагогів творчості та ініціативності не лише у пошуках нових форм та методів роботи , підходів до організації навчально – виховного процесу а й у створенні предметно – розвивального середовища . Адже наше головне завдання – забезпечення необхідних умов для повноцінного розвитку дошкільнят. Саме тому ми повинні спрямувати всю свою роботу на створення для дітей різнобічного

розвивального середовища, яке б дало кожній дитині можливість проявити себе в тій чи іншій діяльності .

6. Ігрова вправа «Заморочки з діжки».

Ведучий пропонує представника усіх команд по черзі «діставати» запитання із діжки і відповідати на них. На роздуми — по 10 секунд.

- о В якому віці діти починають чергувати в куточку природи ? (У старшому дошкільному віці.)
- о З якого віку треба починати виховувати любов та дбайливе ставлення до всього живого? (Від народження.)
- о Яка форма роботи з екологічного виховання проводиться з дітьми щодня? (Спостереження.)
- о З чого починається ознайомлення дітей з природним об'єктом? (З розглядання.)
- о Який вид ігор використовується для ознайомлення дітей з природою? (Дидактичні ігри.)
- о Який вид заняття із ознайомлення з довкіллям завжди про-водиться на природі? (Екскурсія)

7. Ігрова вправа «Класифікуй малюнок»

Ведучий пропонує командам розкласти дитячі малюнки відповідно до сфер життєдіяльності та обґрунтовувати свій варіант. На роботу відводиться 3 хвилини

8. Вправа "Екологічний плакат"

Ведуча пропонує кожній команді виготовити екологічний плакат. Учасники самостійно обирають тему та спосіб виконання. Для цього їм знадоблять-ся кольоровий папір, ножиці, клей, старі журнали, фломастери.

Після закінчення роботи представники команд розповідають свою казку учасникам тренінгу, після чого відбувається жваве обговорення порушеної проблеми.

9. Підведення підсумків тренінгу.

Література:

1. <http://leleka.rv.ua/formuvannya-u-ditey-estetychnogo-stavlennya-do-pryrody.html>